

Vart går Ryssland?

Vad är dagens Ryssland för ett slags samhälle? Hur styrs det? Vart är det på väg? De följande 3 artiklar, översatta från fransk press (*Le Monde* och *Mediapart*), diskuterar olika aspekter av detta. Samtliga artiklar är översatta av Björn Erik Rosin.

Se även lästipsen efter resp. artikel. Och allra sist ges länkar till tidningsartiklar och radio/tv-inslag som kommenterar själva valresultatet.

Innehåll

| | |
|--|---|
| För Putin duger nynazister – när han har nytta av dem..... | 1 |
| Vladimir Putin – ett välde till synes utan slut | 3 |
| Intervju: ”Det ryska samhället bygger på en hederskod för undre världen” | 6 |

För Putin duger nynazister – när han har nytta av dem

Av Nicolas Lebourg

Ur *Mediapart*, 16 mars 2024.

Den ryske presidenten och hans nätverk runt om i världen upprepar hela tiden: i Ukraina är Moskva i färd med att ta itu med nazister. Men på hemmaplan behöver inte den radikala extremhögern känna sig orolig när regimen har nytta av den. Som när den anklagar Väst för dekadens.

Enligt en del utbredda uppfattningar är den radikala extremhögern i Ryssland något som uppstått på grund av den politiska och ekonomiska instabilitet Sovjetunionens fall ledde till. I själva verket utkristalliserades den redan i början av 1980-talet, då myter började uppstå om ryssarna som de bästa ättlingarna till den ariska rasen. Utgångspunkten var den grumliga grupperingen *Pamjat* (Minnets) som gjorde sig känd genom en kampanj där man påstod att alkoholismen var resultatet av en judisk komplot i syfte att organisera folkmord på ryssarna.

Där samlades unga skinheads från folkliga klasser och med fientlighet mot utlänningar som främsta drivkraft. Den nynazistiska folklore man omgav sig med hindrade inte att man fick kring 15 000 medlemmar och blev därmed den största högerradikala organisationen på 1990-talet. 1990 hade Ryska nationella unionen bildats.

Dess antisemitiska och främlingsfientliga våld möttes med viss tolerans av Kreml och det hände att medlemmarna sågs patrullera med ordningsmakten, fram till att man började kritisera regimen – beträffande fredsvillkoren 1996 efter det första Tjetjenienkriget. Moskvas borgmästare, Jurij Luzjkov, gick då till attack mot ”det fascistiska hotet” och det innebar början till slutet för Ryska nationella unionen.

Nya organisationer tog snart över, framför allt Slaviska Styrkan och Slaviska Unionen, med som gemensamt drag att förkortningen av namnet på ryska blir ”SS” ... Ytterligare en gruppering, Nationalsocialistiska sällskapet, försökte professionalisera rasistiska brott genom planerade mord som ledde till tjugosju dödsoffer, innan medlemmarna 2008 arresterades.

Det var i själva verket kring 2007-2008 som skinheadrörelsen nådde sin topp. Även om de unga medlemmarna var socialt marginaliserade fick deras agerande visst gensvar: 2002 ansåg

58 procent i en opinionsundersökning att skinheads gjorde det ”nödvändiga skitgöra” som staten inte dög till.

2005 uppgav en antirasistisk organisation i USA att Ryssland med sina runt 60 000 organiserade skinheads inom extremhögern svarade för hälften av antalet globalt. Priset för det blev högt: under perioden 2004-2014 föll 496 personer offer för extremhögerns våld, främst i de stora städerna i Ryssland och då huvudsakligen Moskva och Sankt Petersburg.

Följden blev att myndigheterna intensifierade repressionen. En mängd radikala aktivister arresterades, några av dem begick självmord innan de greps. Men det innebar långt ifrån att denna miljö tänkte låta sig kuvas.

2010 samlades 3 000 extremister inte långt från Kreml under förevändning av protest mot att en fotbollssupporter blivit dödad. Sammandrabbningarna med polisen blev hårda, de församlade gick till attack kring Röda torget där aktivisterna låg bakom ett dödsfall (en kaukasier attackerad av ett femtontal personer) och flera tiotals skadade.

Banden mellan radikal extremhöger och fotbollshuliganer förstärktes av att rasfrågan fått nytt liv på fotbollsarenorna. Ryska huliganer hade utvecklat en diskurs mot ”modern fotboll”, globaliserad och kommersialiserad, i motsats till en nationell fotboll, sund och obefläckad.

Staten satsade på en omfattande repression. Organisationer upplöstes och förbjöds i rask följd: mellan 2016 och 2023 blev 26 nynazistiska grupper förbjudna.

Från antisemitism till hat mot Väst

Attentaten den 11 september 2001 och invasionen av Krim 2014 gav upphov till två olika sorters dynamik.

Efter 2001 gick många grupper, precis som i Väst, från antisemitism till försvar av Israel och hat mot personer av muslimsk trosbekännelse. Huvudorganisationen hette Rörelsen mot illegal invandring. Den fastslog sin lojalitet gentemot staten och försäkrade att man inte hade något annat syfte än att hjälpa myndigheterna att hantera konsekvenserna av den illegala invandringen. Och man utnyttjade brott begångna av invandrare för att underlätta rasistiskt våld. Organisationens inblandning i allt fler och mer betydande oroligheter slutade med att den förbjöds 2011.

Men tendensen skulle bestå, nu i form av en radikalism som mer liknade vad som kunde iakttas också i Väst: färre fascistiska proklamationer och mer populism, mer benägenhet att ta avstånd från ”HBTQ-lobbyn”, woke-strömningar osv. Denna nya inriktning gjorde att de radikala kunde ta sig ur proletariatet och tilltala medlemmar av medelklassen. Dessutom förstärktes det hela av etniska konflikter: enligt en opinionsmätning 2017 hade bara 13 procent av ryssarna en negativ uppfattning om belarusier och 19 procent av ukrainare medan den fientliga hållningen ökade till 38 procent gentemot personer av centralasiatiskt ursprung och 41 procent mot dem från Norra Kaukasus.

Invasionen av Ukraina ledde däremot till en tillbakagång för rasismen och fixeringen vid invandringen. Det var ju svårt att hävda något sådant mot ukrainarna. I stället kom nationalistisk hänförelse och avskyn mot Väst i förgrunden. Ryska nationella unionen, som man trott vara likviderad, återuppstod och utmärkte sig genom stödet till invasionen i Ukraina. Man skickade frivilliga att tjänstgöra i de ryskspråkiga pseudo-republikerna. Där fick man ny energi och hädanefter ingår man inte i Kremls ”antinazistiska” hämnd.

Och opinionsmätningarna tycks tyda på att den inriktningen är lönsam: enligt en mätning i januari i år ställde sig 64 procent av de tillfrågade ryssarna bakom följande utsaga: ”Konflikten med Ukraina är en civilisatorisk strid mellan Ryssland och Väst.”

Men regeringen anklagas ofta för att vara för försiktig i sin krigföring och den kritiken har hittat en gemensam bas med den som riktar sig mot den s k eftergivenheten vad gäller dekadent livsstil eller den svaga hållningen under pandemin (förnekad eller bagatelliserad av 30 procent av de tillfrågade i september 2020). Vilket fått många radikala att ställa sig frågan om inte en del av statsledningen ingår i en internationell konspiration.

Vladimir Putin själv har aldrig talat om någon ”avnazifiering” av Ryssland. Den ryska regimen är inte okänslig för den allmänna opinionen, det är för övrigt en orsak till förekomsten av procedurer som framställs som demokratiska. Ett måste är därför att regimen fortsätter att företräda ordning, som dessutom ju är en nationell ordning i en tid då den opinionen miss-tror utlandet, oavsett om det ligger nära (invandraren som granne) eller fjärran (”det kollektiva Väst”, dvs en enhetlig, negativ och helt mytbaserad föreställning om ett Väst i tjänst hos reaktionärer).

Följden blir att Moskvas politik gentemot högerradikala grupper avgörs av nyttotänkande. Om de genom sin agitation pekar på svagheter hos regimen slås de ner. Om de underkastar sig ”nationell enhet” runt statschefen kan de få verka fritt och stärka sitt inflytande.

Lästips – mer om rysk högerextremism

[Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser.](#)

Adam Sacks: [Ryska reaktionärer gav en modell åt den moderna kontrarevolutionen](#)

Dorman & Lecot: [Jevgenij Prigozjin, oligarken bakom Wagnergruppen](#)

Timothy Snyder: [Ivan Iljin, Putins fascistiske filosof](#)

Ian Garner: [”Generation Z” – Så driver Rysslands unga mot fascismen](#)

Vladimir Putin – ett välde till synes utan slut

Av Estelle Levesse

Ur *Mediapart*, 16 mars 2024

Resultatet av presidentvalet i Ryssland var känt på förhand. Vid 71 års ålder kunde Vladimir Putin lugnt se fram emot ett femte mandat som president i Ryska Federationen. Denne gamle KGB-agent, som föregångaren Boris Jeltsin plockade upp ur anonymiteten, har haft makten i 24 år. Hur ska ett så långvarigt maktinnehav förklaras?

Rent formellt har härskaren i Kreml, jurist till sin utbildning, visat sig mycket fingerfärdig när det gäller att hålla sig kvar vid makten under sken av att det skett på laglig väg. Men hur är det ställt med hans legitimitet? Med kriget i Ukraina har regimen hårdnat och det ogenomträngliga i systemet bara accentuerats. Utan några oberoende opinionsmätningar, utan några sociologiska fältstudier, är det omöjligt att mäta vilket stöd presidenten åtnjuter bland befolkningen. Några ingredienser gör det emellertid möjligt att hitta förklaringar till att Vladimir Putin blivit så långvarig i ledningen för Ryssland.

Omständigheterna kring hans uppgång till presidentmakten, efter ett 1990-tal präglad av Sovjetunionens sammanbrott och stora ekonomiska svårigheter för det Ryssland som var på väg att uppstå, spelar en viktig roll. Vladimir Putin, född 1952 i dåvarande Leningrad, var chef för federala säkerhetstjänsten FSB när Boris Jeltsin i augusti 1999 utsåg honom till premiärminister.

Knappt ett år senare, i maj 2000, valdes han till president. Från allra första början lovade den sportige och dynamiske mannen i 45-årsåldern att stå för ordning och stabilitet, ordval som tilltalade stora delar av befolkningen, i synnerhet som den kunde märka att levnadsvillkoren förbättrades.

”I början av 2000-talet började folk få det bättre än tidigare, de fick råd att resa, att köpa saker, att ägna sig åt intressanta saker. De var upptagna med den egna tillvaron, utan att bry sig om det som pågick runt om dem”, säger den ryska journalisten Kristina Safonova. ”När de började göra det var det dessvärre för sent. Och då började folkmajoriteten att sluta sig inne, de skapade en sorts bubbla: man hade arbete, en familj och illusionen om att allt var i sin ordning.”

Långsamt söndergnagda rättigheter

Vera Gantseva, lärare vid Sciences Po i Paris och i exil i Frankrike sedan 2021, säger att Vladimir Putin upprättat sin auktoritära regim på mycket listiga vägar, så listigt att befolkningen inte lade märke till att han höll på att smula sönder demokratin. ”Han har knaprat i sig de demokratiska rättigheterna i små portioner samtidigt som han inrättat ett mäktigt propagandasystem. Till en början hyllade han begreppet suverän demokrati, sedan blev hans diskurs alltmer radikal och repressionen ökade.” Under loppet av sin karriär har presidenten varit mycket skicklig på att utnyttja alla tillfällen som gavs, tillägger Gantseva. ”Framför allt insåg han mycket tidigt att det ryska folket inte hade någon motståndskraft mot auktoritärt styre, att man där var redo att gå med på allt som stod för stabilitet och en liten förbättring av levnadsnivån.”

Den ryska konstitutionen från år 2000 tillät inte mer än två mandatperioder i rad för presidenten. För att komma runt det bad Vladimir Putin efter sina första åtta år vid makten sin arvtagare Dimitrij Medvedev att ersätta honom på det högsta ämbetet och utse honom till premiärminister. ”Redan det presidentvalet utspelades under föga demokratiska former men samtidigt fanns då mycket som var oklart om hans verkliga intentioner”, säger Rysslands-kännaren Clémentine Fauconnier.

När Putin vintern 2011-12 tillkännagav att han tänkte återta presidentposen väckte det missnöje hos en del av befolkningen och eliten. Alexej Navalnyj hade varit aktiv ett antal år, men nu trädde han verkligen fram på den politiska scenen med en kampanj mot valfusk. Ryssland upplevde då de största demonstrationerna sedan Sovjetunionens fall.

”Vacklade regimen då? Jag skulle inte gå så långt”, säger Clémentine Fauconnier. ”Men för första gången kunde det konstateras att systemet hade sina luckor, att Vladimir Putins påstådda popularitet inte var oändlig och villkorlös.” Knappt två år senare trotsade Alexej Navalnyj alla förutsägelser och kom tvåa i borgmästarvalet i Moskva med 27 procent av rösterna.

Ett tredje mandat och öppet repressivt

”Enligt den geopolitiska analys som gäller i Kreml hade inte de omfattande protesterna något att göra med folkligt och socialt missnöje, utan var helt och hållet iscensatta av Väst. Det synsättet låg bakom den viktiga lagen mot utländska agenter, som antogs 2012, och som erbjuder en hel uppsättning administrativa möjligheter att likvidera varje organisation av störande karaktär. Därefter gick landet in i vad som kallas den repressiva konservativa vändningen”, fortsätter Clémentine Fauconnier.

Den tredje mandatperioden för den högste i Kreml framstår som än mer låst och reaktionär. Betoningen låg på traditionella värderingar och kritik av det dekadenta Väst alltmedan repressionen ökade. Efter 2013 fick Alexej Navalnyj aldrig mer ställa upp i något som helst val. Men tack vare sina team och sin ”generalstab” på lokal nivå med inblick över territoriet lyckades han ändå skapa en ny generation av oppositionella och väcka intresse för politik bland ungdomen.

”Kreml hade insett att det var väldigt farligt att försöka sig på innovationer. För att undvika att förändringar skulle leda till en period av kaos och ovisshet var det enklare att luta sig mot

systemet och Vladimir Putins person. Hans styrka under 25 år hade ju bestått i att lyckas framställa sig som den ende som stod för trygghet”, säger Clémentine Fauconnier.

Ända sedan början av 2000-talet har ett flertal iakttagare och försvarare av mänskliga rättigheter larmat om den ryske presidentens auktoritära urartning och det ”neo-sovjetiska” system han infört. Bland dem journalisten Anna Politkovskaja som 48 år gammal blev mördad i trapphuset till huset där hon bodde i Moskva. Det skedde den 7 oktober 2006, på Vladimir Putins födelsedag. Hon blev första offret i en lång lista över ryska oppositionella som mördats under de senaste tjugofyra åren.

I den oberoende tidningen *Novaja Gazeta*s spalter, idag förbjuden i Ryssland, hade Politkovskaja oupphörligt kritiserat den tidigare KGB-agentens agerande och lögner: valfusk, kontroll av tv-kanalerna, tystande av oppositionen, förbrytelserna i Tjetjenien, oklarheterna kring gisslandramat vid en skola i Beslan den 1 september 2004 då 317 personer, varav 186 barn, dödades. ”Hur länge till kommer ett skräckslaget och förtvivlat folk att låta detta pågå?”, undrade redan då den hårdaste motståndaren till ledaren i Kreml med en känga åt ryska folkets apati och tigande.

Anna Politkovskaja riktade hård kritik mot den ”lagens diktatur” som Vladimir Putin utlovat när han tog över i Kreml och som officiellt syftade till att ”få slut på korruptionen och skapa ordning i landet”. I det såg hon bara ”ett skoningslöst sätt” att utöva makten. En analys som är värd att påminna om idag när systemet bara fortsätter att hårdna.

”Lagens diktatur”

Gilles Favarel-Garrigues, forskare vid Ceri/Sciences Po i Paris, upplevde de sista åren av Sovjetunionen. Efter en fas av demokratisering under 1990-talet var han som ung forskare direkt vittne till Vladimir Putins färd mot makten. I sin nyutkomna bok *La Verticale de la peur* [Skräckens Vertikal] analyserar han grundligt denna ”lagens diktatur”, där rättsväsendet blir ett vapen till förmån för regimen. Och det begreppet, som fortfarande gäller, har blivit en hörnpelare i Putin-systemet.

Från och med 2012 ökade antalet rättsaffärer kraftigt mot högt uppsatta (ministrar, guvernörer i olika regioner). Många dömdes till extremt långa fängelsestraff. ”Att regera på basis av räds-la är ytterst effektivt. Det gör det möjligt att på samma gång skrämman oppositionella, tygla civilsamhället, hindra journalister från att göra sitt jobb, få akademisk forskning att rätta in sig i ledet men också att försäkra sig om elitens lojalitet och foglighet genom att hålla dem i konstant osäkerhet”, säger Gilles Favarel-Garrigues.

Enligt honom visade den kupp Jevgenij Prigozjin, den tidigare chefen för den paramilitära Wagnergruppen, försökte sig på i fjol bara styrkan i systemet. ”Den kuppen siktade på att skapa sprickor inom eliten, men denna lördag den 24 juni var det inte en enda som uppvisade någon förståelse för orosstiftaren.” Favarel-Garrigues påpekar dessutom att ingen hyser några tvivel om att Jevgenij Prigozjin, som omkom två månader senare i en flygkrasch, blev mördad. ”Det extrema rättsliga våldet ingår som en del av det politiska styret i Ryssland”, säger han.

Vad är då att vänta när Vladimir Putin inleder sin femte mandatperiod? ”Sedan 2022 handlar allt om den fullskaliga invasionen av Ukraina. Vi kommer att fortsätta att se ett hårdnande klimat politiskt, ekonomiskt och socialt och det kommer att överskugga allt annat”, är Clémentine Fauconniers förutsägelse.

I ett läge av repression utan motstycke, där varje kritisk röst hamnar i fängelse eller tvingas gå i exil förefaller oppositionens manöverutrymme vara mer eller mindre obefintligt. Från utlandet har Julia Navalnyja uppmanat Väst att inte erkänna resultatet av det ryska valet. Europaparlamentet, som gett Vladimir Putin skulden för Alexej Navalnyjs död, stöder oppositions-

mannens änka. ”Det politiska systemet i Ryssland kontrolleras av en auktoritär regim som präglas av korruption, framställer sig som en demokrati med hjälp av valfusk och där all makt är koncentrerad till Vladimir Putins händer”, hette det i en resolution i Europaparlamentet den 29 februari.

I sin bok *On regardait ailleurs* [Vi tittade bort] ger journalisten Kristina Safonova röst åt vanliga ryska medborgare som är motståndare till kriget i Ukraina och Putins regim. Bland annat Olga, företagsledare i Krasnodar: ”Jag anser Putin vara något globalt ont. Och jag vände mig inte bara mot att ryssarna inte lyckas göra slut på detta globala onda, det gör inte heller vare sig Nato, EU eller Ukraina och dess armé. Det finns inte minsta möjlighet till det. Och det insåg vi inte”, säger hon.

Lästips – mer om den ryska oppositionen

Boris Kagarlitskij: [Nadezjdin-fenomenet](#)

Martin Fahlgren: [Hets mot krigsmotståndare i det ryska presidentvalet](#)

Leonidas Aretakis & Jacob Lundberg: [Ryssland fängslar krigsmotståndare: ”Putin bryr sig inte om kampanjer”](#)

Ilja Budrajtskis: [Aleksej Navalnyj lärde oss att utmana Putin](#)

Uttalande från Ryska socialistiska rörelsen: [Aleksej Navalnyj mördad i fängelset](#)

François Bougon: [”Nu finns ingen oberoende opposition i Ryssland”](#)

Intervju: ”Det ryska samhället bygger på en hederskod för undre världen”

Marie Jégo

Le Monde, 17 mars 2024

Sergej Medvedev är rysk historiker och specialist på den postsovjetiska perioden. I sitt senaste arbete, *Une guerre made in Russia* [Ett krig *made in Russia*], utgivet 15 februari, analyserar han det våld som präglar det ryska samhället, från familjenivå till samhällsinstitutionerna. Enligt honom är Ryssland en krigisk och polisiär makt, som genom seklerna bekämpat inte bara sina grannar utan också det egna folket. En dynamik som accentuerats genom invasionen av Ukraina.

Du skriver att det krig Vladimir Putin bedriver i Ukraina ingår i den ryska historiens logik. Vad innebär det?

Ryssland är en krigs- och polismakt och har alltid varit det. Ett citat som tillskrivits Alexander II [rysk tsar mellan 1855 och 1881], som ju ändå inte var någon av de mer stridslystna tsarerna, säger i stora drag att Ryssland inte siktar på att bli någon stormakt på industrins, handelns eller jordbrukets område, utan att dess huvuduppgift består i att vara ett hot mot resten av världen. Och studerar man landets historia inser man mycket väl att kriget alltid haft en central roll, utrikespolitiskt som inrikespolitiskt.

Genom seklerna har Moskva inte bara stridit mot sina grannar utan också mot den egna befolkningen och inte gett någon möjlighet för privategendomen att utvecklas och heller inte den samhällsklass som följer med den. Ledarna ser den för övrigt bara som en av flera tillgångar, ett slags ”andra olja”. Människoliv är inte mycket värda i Ryssland. De stora militära segrarna under andra världskriget – slaget om Stalingrad, erövringen av Berlin – skedde till priset av kolossala förluster. Då var kvoten tio stupade sovjetiska soldater för en

tysk; i Ukraina idag handlar det om tre ryssar för en ukrainare. När [den amerikanske generalen] Eisenhower häpnade över de enorma förlusterna på den sovjetiska sidan genmålde marskalk Georgi Zjukov bara: ”Det är inte så farligt, våra kvinnor kommer att föda nya soldater.” Och Vladimir Putin tänker på samma sätt. Han anser sig ha rätt till medborgarnas kroppar, uppmanar kvinnorna att öka barnafödandet och brännmärker HBTQ-aktivister. Han har inget behov av individer, av mänskliga varelser. Allt han har behov av är soldater för att underhålla krig.

Hög inflation, brist på ägg, problem med uppvärmning av bostäder mitt i vintern ... Ekonomiska problem har mångfaldigats runt om i Ryssland. Är en social kris att vänta, kanske rent av separatistiska krav? Kan Ryska federationen komma att upplösas på samma sätt som tsarväldet eller Sovjetunionen?

Om Ryssland en dag skulle upplösas kommer det inte att bero på brist på ägg eller kalla bostäder! Befolkningen har stor förmåga att uthärda allt. Framför allt är den inte i stånd att ta sitt eget öde i händerna. De stora historiska förändringarna har aldrig varit befolkningens verk, den har bara utstått dem. Den hade ingen inverkan över revolutionen 1917: självhärskardömet föll ihop på egen hand. Samma med Sovjetunionens sammanbrott 1991, det skedde inte till följd av folkliga protester, utan för att Moskva förlorat kalla kriget och att priset på ett fat olja hamnat under 10 dollar.

För ögonblicket finns inget som ger anledning att tro att ekonomiska svårigheter eller inre sociala problem kommer att leda till att Ryssland faller samman. Jag ser inga tecken på något sådant. Visst är det federala systemet tungrott och komplext. Protester har förekommit, i januari i Bachkortostan i Fjärran Östern, men det räcker inte för att kunna förutspå att det kommer att gå på samma sätt som med Sovjetunionen. För att någon mer betydande förändring ska komma till stånd måste tre villkor uppfyllas: att Putin dör eller avgår, att armén förlorar i Ukraina och att exportintäkterna upphör. Vilket är långt ifrån fallet.

Hur kommer det sig att det ryska samhället så till den grad präglas av värderingarna i brottets värld, av den kultur som gäller i undre världen?

Relationerna mellan staten och befolkningen har inte etablerats på något civiliserat sätt, utan enligt en kolonial modell – en relation mellan herre och undersåte. Vi ska heller inte glömma att Ryssland också är en makt med omfattande fängelseystem! Och fängelserna utgör en perfekt illustration till att regeringen bedriver ett krig mot den egna befolkningen. Enorma regioner – Sibirien, Fjärran Östern – har befolkats tack vare mängden människor som placerats först i straffläger och sedan gulagarkipelager, av tsarer och sedan av sovjetregimen. Det är så landet befolkats.

Faktum är att det manliga könet är genomsyrat av fängelsekulturen. Många män passerar denna kvarn under sin levnad. Om det inte handlar om armén, en institution som är en annan form av fängelse för fängelsereglerna tillämpas där: veteranernas makt över de nytillkomna, de förödmjukelser och grymheter befälens utsätter soldaterna för. Samhället är inte uppbyggt enligt rättsliga principer, utan utifrån vad man på ryska omtalar som *ponjatija*, dvs den undre världens hederskod som utgör själva basen i fängelsetillvaron. Det har blivit än mer markant under Putins tid vid makten.

Den 18 februari 2022, sex dagar före invasionen av Ukraina, förklarade Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov sig önska ”undre världens hederskod bli respekterad på internationell nivå” ...

Begreppet *ponjatija* är outhärligt om man vill förstå det ryska samhället. Det ordet uppfattas i dag till stor del av befolkningen som grunden för rättsordningen i vardagslivet, långt mer än lagarna som inte inger något som helst förtroende. Entusiasmen för tv-serien *Slovo patsana*

[grabbarernas ord] vittnar om detta. Den handlar om uppgången för kriminella grupper i staden Kazan på 1980-talet. För närvarande är det den serie som har högst tittarsiffror. Till och med de ryska män som lämnat landet efter mobiliseringsordern [i september 2022] gillar den.

För varje rysk man är gatan en fundamental del av skolgången. Putin själv missar aldrig ett tillfälle att tala om sin tid som gatpojke i Leningrad under efterkrigstiden och då brukar han framhålla att det var där han lärde sig slåss för att överleva. I sina anföranden använde han sig ofta av den kriminella miljöns slang. Och det är en orsak till hans popularitet.

Du nämner en sociologisk studie som gjorts i Krasnojarsk-regionen i Sibirien och som beskriver den fientlighet och det förakt kvinnor känner gentemot män. Kvinnorna är glada över att skicka sina ”oduglingar” ut i kriget och blir de dödade ser de fram emot att få ta emot den ersättning som utgår till anhöriga till stupade för då kommer de att kunna lämna Sibirien. Är de här stämningarna något utbrett?

Föreställ dig situationen för kvinnor i regioner långt borta! För det mesta får de ensamma ta hand om två eller tre barn medan deras män, som går arbetslösa och super skallen av sig för att sedan misshandla kvinnorna när de kommer hem. Plötslig får de kvinnorna veta att deras män ska åka till fronten och att de kommer att tjäna 200 000, 300 000 eller 600 000 rubel i månaden [2 000, 3 000 eller 6 000 euro] och att de kommer att tilldelas 7 miljoner rubel om de blir dödade – dvs kring 70 000 euro! Det är en enorm summa som får många män att tveklöst låta sig rekryteras. När de stupat och ersättningen utbetalats samlas familjerna för att skåla till minne av de bortgångna, köper tv-apparater, bilar, lägenheter. På tv ser man det ena reportaget efter det andra om sådana ”lyckliga slut”.

Våldet har smugit sig in på alla nivåer av staten, tortyr har blivit vardag på polisstationerna. Du skriver att livet i Ryssland går ut på att ”vandra på ett tunt islager över en ström av svart vatten”. Ingen slipper undan?

Där står vi mitt i det krig regeringen bedriver mot sitt eget folk. I Ryssland är det en skräckupplevelse att hamna på polisstationen, en ren fasa. Då är det bättre att hamna i händerna på banditer än hos polisen. Åtskilliga regimer använder sig av tortyr, men i Ryssland är det något närmast systematiskt på polisstationerna och i fängelserna. Det går inte längre att räkna de fall där en individ blivit gripen för någon småförseelse för att sedan stå naken på polisstationen och tvingas sätta sig på en buteljals. Män förödmjukas och våldtas med olika sorters föremål: buteljer, hackor, gevär, kvastskäft. Scener som filmas och där bilderna sprids i cellerna och till släktingarna ...

Våldtäkter ingår som en del av ”skolningen i fängelset”! Den som blivit våldtagen – på ryska *opusjtsjennij*, ”förnedrad” – förlorar omedelbart alla rättigheter, han hamnar för gott längst ner på samhällsstegen. Fångvaktarna använder sig systematiskt av denna metod. Polisen också. Det var vad som hände den unge poeten Artiom Kamardin. 2022 läste han poem mot kriget vid statyn av Majakovskij i Moskva. Strax efteråt blev han våldtagen av de polismän som kom för att gripa honom. Och nu i december dömdes han till sju års fängelse. Läsaren här i Frankrike får inse var fascismen finns! Det handlar om en klassisk, ordinär fascism, men utan någon folklig mobilisering, utan fackeltåg, utan hätska och brinnande blickar.

Har politiker i Väst hela tiden misstagit sig när det gäller Sovjetunionen och Ryssland?

I mitten av 1900-talet hade vi att göra med två totalitära regimer – Hitlers och Stalins. De båda gick samman 1939 för att angripa Polen och de baltiska staterna. Skulden för det kriget vilar lika mycket på det stalinistiska Sovjetunionen som på Hitlertyskland. När Sovjetunionen blev invaderat av den tyska armén var man tvungen att liera sig med Frankrike, Storbritannien och USA. Det fanns inget annat val. Jag förstår att minnet av segern vid Stalingrad lever kvar, också i Frankrike, men glöm inte att Stalin även var Hitlers bundsförvant. Vi får inte blunda

för att det stalinistiska systemet inte var något annat än en variant av fascism. Dessvärre fullföljdes inte andra världskriget. En totalitarism krossades, den andra blev kvar. Vladimir Putin är en kopia av den, han är onekligen arvtagaren till stalinismens fascism.

Lästips

Jean-Jacques Marie: [Samarbetet Stalin-Hitler. Om Molotov-Ribbentrop-pakten och dess följder](#) (om inledningen av 2:a världskriget)

Uttalande från Ryska socialistiska rörelsen: [”Stoppa kriget” betyder ”Död åt diktaturen”](#) (februari 2024)

Simon Pirani: [Gigantisk militär buffertzon i ryskockuperade Ukraina](#) (februari 2024)

Kate Connolly: [Pro-rysk desinformationskampanj avslöjad i Tyskland](#)

Tony Wood: [Plötsligt hjärtstopp](#) (Om Navalnyj och repressionen i dagens Ryssland)

Martin Fahlgren: [Rysstroll och desinformation](#)

Om valresultatet:

Sveriges Radio: [Sex år till med Putin – vad betyder det för omvärlden?](#)

SVT: [Putin vinner riggat val – blir återvald som president](#)

Aftonbladet: [Till och med de döda röstade på Putin i valet](#)

DN: [Storseger för Putin i valet: ”Vad Moskva beställt”](#)